

PLANBUREAU - DOORREKENING PRIORITEITEN SP.A - ACHTERGRONDNOTA

1. Ingediende prioriteiten en maatregelen

Het Planbureau heeft de prioriteiten van de verkiezingsprogramma's van de verschillende partijen doorgerekend op hun haalbaarheid, betaalbaarheid en impact op de economie. sp.a koos ervoor om zich niet te beperken tot een handvol maatregelen, maar gaf een ruim pakket aan maatregelen door waarin al onze prioriteiten zijn opgenomen en dat binnen een budgettair neutraal kader.

Doorgegeven prioriteiten:

- pensioenen;
- zorg en welzijn;
- loon naar werk (koopkracht);
- betaalbaar en energiezuinig wonen;
- financiering (met inbegrip van tax shift).

Binnen elke prioriteit werden de concrete sp.a maatregelen doorgegeven.

• Pensioenplan

Volgnummer	Omschrijving van de maatregel	Raming budgettaire impuls per jaar in miljoen Euro				
		2020	2021	2022	2023	2024
Pensioenen		-457	-824	-918	-893	-891
101	Verhoging minimumpensioenen na 42 loopbaan jaren	-194	-392	-596	-806	-1022
102	Vervroegd pensioen is mogelijk vanaf 42 jaar loopbaan zonder leeftijdsvoorwaarde invoering pensioenbonus voor wie langer dan 42 jaar werkt.	-263	-580	-629	-639	-679
103	Geleidelijke verhoging vervangingsratio voor alleenstaande pensioenen	0	-11	-32	-64	-107
104	Verhoging van het plafond werknemerspensioen	0	0	0	0	-1
105	Hervorming fiscale ondersteuning derde pijler	0	0	0	100	200
106	Verhoging solidariteitsbijdrage van de hoogste pensioenen	0	159	339	516	718

• Zorgzekerheid

Volgnummer	Omschrijving van de maatregel	Raming budgettaire impuls per jaar in miljoen Euro				
		2020	2021	2022	2023	2024
Zorg en welzijn		-1057	-1465	-1872	-2280	-2687
201	Terugbetaling eerstelijnspsychologie	-260	-260	-260	-260	-260
202	Verhoogde terugbetaling tandzorg, brillen, lenzen en hoorapparaten	-114	-228	-342	-456	-570
203	Gratis eerste lijn	-109	-109	-109	-109	-109
204	Extra personeel in de zorg	-100	-200	-300	-400	-500
205	Efficiëntiewinsten gezondheidszorg	60	120	180	240	300
206	Wegwerken wachtlijst jeugdhulp en pleegzorg	-47	-95	-142	-190	-237
207	Maximumfactuur in de residentiële ouderenzorg	-45	-45	-45	-45	-45
208	Wegwerken achterstand zorgzwaartefinanciering	-24	-48	-71	-95	-119
209	Achterstand wegwerken in de thuiszorg	-37	-37	-37	-37	-37
210	Wegwerken achterstand Persoonsvolgende Financiering	-322	-444	-566	-688	-810
211	Meer inzetten op preventief gezondheidsbeleid: naar inzet van 200 miljoen.	-26	-52	-79	-105	-131
212	Gratis kinderopvang voor 1 dag per week in eerste levensjaar en 2 dagen per week vanaf het tweede levensjaar	-34	-68	-101	-135	-169

- **Loon naar werk**

Volgnummer	Omschrijving van de maatregel	Raming budgettaire impuls per jaar in miljoen Euro				
		2020	2021	2022	2023	2024
Loon naar werk		-8497	-10540	-11773	-13080	-13974
301	Optrekken belastingvrije som in de personenbelasting	-7393	-8996	-10032	-11004	-11841
302	Fiscale werkbonus verhogen	-55	-55	-112	-112	-169
303	Verlaging werkgeversbijdrage op lage lonen, gekoppeld aan optrekken van het minimumloon	-842	-1169	-1169	-1450	-1450
304	Verhogen loonmarge door aanpassing wet van '96	0	0	0	0	0
305	Verhoging van het minimumloon via sociaal overleg, parallel met verlaging van de	0	0	0	0	0
306	Aanpassing sociale werkbonus	-207	-320	-320	-374	-374
307	Structurele loonlastenverlaging gericht op de laagste lonen	0	0	-140	-140	-140

- **Betaalbaar en energiezuinig wonen**

Volgnummer	Omschrijving van de maatregel	Raming budgettaire impuls per jaar in miljoen Euro				
		2020	2021	2022	2023	2024
Betaalbaar en energiezuinig wonen		-2249	-2313	-2222	-2136	-2055
401	Verlaging transactiekosten bij aankoop gezinswoning: afschaffing registratierechten	-640	-640	-640	-640	-640
402	Verlaging transactiekosten bij aankoop gezinswoning: uitdoving woonbonus	0	97	188	274	355
403	BTW op elektriciteit verlagen van 21% naar 6%	-729	-729	-729	-729	-729
404	Uitbreiding sociaal tarief elektriciteit en aardgas	0	-161	-161	-161	-161
405	Extra investeringen in sociale huisvesting	-880	-880	-880	-880	-880

- **Financiering**

Volgnummer	Omschrijving van de maatregel	Raming budgettaire impuls per jaar in miljoen Euro				
		2020	2021	2022	2023	2024
Financiering		8785	10627	12861	14125	15388
501	Inkomsten uit financieel vermogen in grondslag personenbelasting	5880	5880	5880	5880	5880
502	Voordelen alle aard worden gewaardeerd tegen werkelijke waarde (excl. salariswagens): stockoptions, onroerend goed	426	426	426	426	426
503	Kaaimantaks uitbreiden	150	150	150	150	150
504	Verbreding belastbare basis multinationals in vennootschapsbelasting	580	1160	1740	1740	1740
505	Terugbetaling van de professionele diesel afschaffen	486	486	486	486	486
506	Afschaffen fiscale bevoordeling salariswagens en tankkaarten: personenbelasting	360	719	1079	1439	1798
507	Afschaffen fiscale bevoordeling salariswagens en tankkaarten: werknemersbijdragen	58	119	178	238	297
508	Afschaffen fiscale bevoordeling salariswagens en tankkaarten: werkgeversbijdragen	58	116	175	233	291
509	Spitsheffing op snelwegen rond Brussel (GEN zone), Antwerpen en Gent	0	0	489	489	489
510	Spitsheffing op snelwegen rond Brussel (GEN zone), Antwerpen en Gent: administratiekosten	0	0	-100	-100	-100
511	Vermindering uitgaven overheid: personeel en werkingskosten	352	704	1058	1410	1762
512	Vermindering uitgaven overheid: investeringen	110	217	326	435	544
513	Vermindering uitgaven overheid: subsidies	149	300	449	600	750
514	Opvoeren fiscale en sociale fraudebestrijding: BTW	26	52	79	105	131
515	Opvoeren fiscale en sociale fraudebestrijding: Personenbelasting	74	149	223	298	372
516	Opvoeren fiscale en sociale fraudebestrijding: Vennootschapsbelasting	75	149	223	297	372

2. Niet-doorgerekende maatregelen: renovatieplan en meerwaardebelasting

Twee door sp.a voorgestelde maatregelen werden niet doorgerekend door het planbureau wegens beperkingen van hun model. Het renovatieplan en de meerwaardebelasting op aandelen zitten dus niet vervat in de resultaten die door het planbureau bekendgemaakt worden.

- Meerwaardebelasting op aandelen. Volgens eerdere berekeningen van de Hoge Raad van Financiën en de KU Leuven levert zo'n meerwaardebelasting gemiddeld 4 à 6 miljard euro

per jaar op. Rekening houdend met een deel van die opbrengst zijn de sp.a-plannen budgettair minstens in evenwicht. Het tekort van 0,18% BBP in 2024, minder dan 1 miljard euro, kan ruimschoots worden goedgemaakt door de meerwaardebelasting. De meerwaardebelasting volstaat ook om de financiering sluitend te maken zonder terugverdieneffecten.

- Isolatieplan. Met dat plan isoleren en renoveren we gedurende 15 jaar elk jaar 150.000 woningen via prefinanciering door de netbeheerder. Dit ambitieuze plan heeft een beperkte organisatiekost van 20 miljoen voor de overheid maar we sparen wel 18% van de CO₂ uitstoot uit tegen 2035¹. Bovendien kan zo'n plan volgens eerdere berekeningen van het Planbureau 80.000 jobs opleveren.²

3. Resultaten van de doorrekening

Het Planbureau rekende de verschillende maatregelen door in een aantal economische modellen (HERMES, EXPEDITION, TYPECAST, PLANET ...). Deze resulteren in de effecten van onze voorstellen ten opzichte van het referentiescenario bij ongewijzigd beleid.

a. HERMES: meer economische groei, jobs en meer koopkracht

De resultaten van het Hermes-model zijn positief. Door de sp.a-maatregelen en hun wisselwerking bloeit de economie en gaan de gezinnen erop vooruit:

- 81.260 jobs extra, dat is een toename van 50% in vergelijking met de 160.000 extra jobs die bij ongewijzigd beleid worden verwacht;
- meer economische groei: het BBP in 2024 ligt 0,38% hoger dan bij ongewijzigd beleid. Dat is in prijzen van 2019 bijna 2 miljard euro;
- lagere facturen: prijzen liggen 1,61% lager dan bij ongewijzigd beleid;
- hogere inkomens: reëel beschikbaar inkomen stijgt met 0,8%;
- minder werkloosheid: de werkloosheid daalt met 1,7% tot 3,3% in 2024;
- werkzaamheidsgraad stijgt tot 70% in 2024.

Budgettair is er in 2024 een extra tekort van 0,18% BBP omdat geen rekening gehouden kon worden met de budgettaire impact van de meerwaardebelasting. Volgens eerdere berekeningen van de Hoge Raad van Financiën en de KU Leuven levert zo'n meerwaardebelasting gemiddeld 4 à 6 miljard euro per jaar op. Rekening houdend met een deel van die opbrengst zijn de sp.a-plannen budgettair minstens in evenwicht. Het tekort van 0,18% BBP in 2024, minder dan 1 miljard euro, kan ruimschoots worden goedgemaakt door de meerwaardebelasting. De meerwaardebelasting zal er ook voor zorgen dat de overheidsschuld niet toeneemt, maar afneemt.

¹ <https://www.s-p-a.be/artikel/concreet-en-ambitieuze-renovatieplan/>

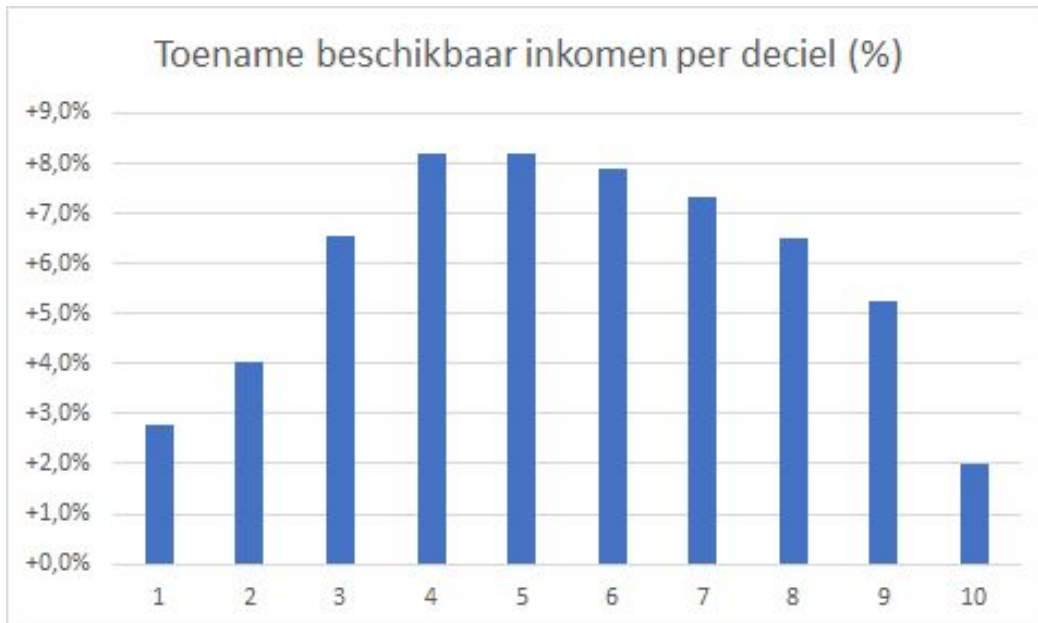
² https://www.klimaat.be/2050/files/4014/7642/6519/macro_low_carbon_Annex_2_Hermes.pdf

Macro-economische impact op korte-middellange termijn					
Versillen ten opzichte van het referentiescenario					
	2020	2021	2022	2023	2024
Bbp en zijn componenten					
Consumptieve bestedingen van de particulieren	+0,34%	+0,61%	+0,75%	+0,83%	+0,84%
Overheidsconsumptie	+0,08%	-0,02%	-0,07%	-0,20%	-0,34%
Investerings	+0,88%	+1,04%	+1,18%	+1,16%	+1,12%
Uitvoer	+0,02%	+0,08%	+0,12%	+0,12%	+0,14%
Invoer	+0,23%	+0,32%	+0,39%	+0,40%	+0,39%
Bbp	+0,22%	+0,34%	+0,40%	+0,40%	+0,38%
Prijzen en inkomens					
Consumptieprijsindex	-0,74%	-1,03%	-1,29%	-1,45%	-1,61%
Nominale uurloonskosten (ondernemingen)	-0,89%	-2,45%	-3,70%	-4,37%	-5,12%
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	+0,87%	+1,10%	+1,00%	+0,97%	+0,80%
Werkgelegenheid en werkloosheid					
Werkgelegenheid	+9610	+29660	+50750	+66800	+81260
Werkgelegenheidsgraad	+0,14pp	+0,43pp	+0,74pp	+0,98pp	+1,19pp
Werkloosheidsgraad	-0,25pp	-0,67pp	-1,09pp	-1,44pp	-1,70pp
Overheidsfinanciën					
Vorderingensaldo van de overheid	-0,31pp	-0,39pp	-0,29pp	-0,25pp	-0,18pp
Overheidsschuld	+0,70pp	+1,46pp	+2,07pp	+2,54pp	+2,95pp

b. EXPEDITION: directe impact op beschikbaar inkomen

De laagste en middeninkomens winnen het meest bij de sp.a-maatregelen. Wanneer de gezinnen worden onderverdeeld in decielen, van lage naar hoge inkomens, dan winnen de gezinnen van het vierde en vijfde deciel het meest door de sp.a-maatregelen: +8,2%. Gemiddeld wint een gezin 5,6% of 182 euro per maand door de relevante sp.a-maatregelen.

Huishoudens ingedeeld naar inkomensdeciël					
			Verschil in beschikbaar inkomen ten opzichte van het referentiescenario		
Equivalent beschikbaar inkomensdeciël	Aandeel in de totale populatie	Beschikbaar inkomen in het referentiescenario	In euro	In %	
1ste deciel	10%	1120€	+31€	+2,8%	
2de deciel	10%	1700€	+69€	+4,0%	
3de deciel	10%	1956€	+128€	+6,6%	
4de deciel	10%	2368€	+194€	+8,2%	
5de deciel	10%	2719€	+223€	+8,2%	
6de deciel	10%	3154€	+249€	+7,9%	
7de deciel	10%	3661€	+268€	+7,3%	
8ste deciel	10%	4192€	+272€	+6,5%	
9de deciel	10%	4811€	+253€	+5,3%	
10de deciel	10%	6756€	+135€	+2,0%	
Alle huishoudens	100%	3244€	+182€	+5,6%	

c. TYPECAST: de directe impact op de financiële werkprikkel

Het typecast-model berekent voor verschillende types gezinnen het gezinsinkomen bij niet-werken en bij werken en vergelijkt de financiële prikkel om te gaan werken bij ongewijzigd beleid met die van de sp.a-maatregelen. Door de sp.a-maatregelen neemt de financiële werkprikkel sterk toe.

We geven 3 voorbeelden uit het Vlaams Gewest:

	Werkprikkel ongewijzigd beleid	Werkprikkel met sp.a maatregelen
alleenstaande zonder kinderen met leefloon die werk vindt met een laag loon	680 euro	983 euro
alleenstaande met 2 kinderen met 1 maand werkloosheidsuitkering die werk vindt met een mediaan loon	411 euro	555 euro
koppel met 2 kinderen waarvan 1 iemand met 1 maand werkloosheidsuitkering werk vindt met een laag loon	559 euro	1008 euro

d. PLANET: mobiliteitseffecten

De resultaten van het PLANET-model dat de mobiliteitseffecten van de sp.a-maatregelen berekent geeft een welvaartswinst van 650 miljoen euro door minder files, minder luchtvervuiling en minder uitstoot. 4% minder autoverkeer, 7 % meer via openbaar vervoer, 3 % meer te voet of met de fiets,

3% minder co² uitstoot, 2 % minder uitstoot van Nox en fijn stof en in totaal 650 miljoen euro welvaartswinst.

Impact op de mobiliteit op middellange termijn		
	Referentiescenario 2024	Verschillen ten opzichte van het referentiescenario
Verkeerseffecten		
Passagierskm, wagen	131,4 Miljard pkm	-3,6%
Passagierskm, openbaar vervoer	20,1 Miljard pkm	+6,7%
Passagierskm, actieve vervoerswijzen	6,7 Miljard pkm	+3,3%
Tonkm, vracht (weg)	73,9 Miljard tkm	-1,9%
Gemiddelde snelheid spits op snel- en tolwegen in de agglomeraties	32 km/u	+8,7%
Milieueffecten		
CO ₂ -uitstoot	29515 kt	-3,0%
NO _x -uitstoot	48 kt	-2,4%
PM _{2,5} -uitstoot	4 kt	-1,8%
Welvaartseffecten		
Reistijd-baten/-kosten passagiers	NVT	+383,0 miljoen €
Reistijd-baten/-kosten vracht	NVT	+126,0 miljoen €
Economische baten/kosten (passagiers en vracht)	NVT	+50,0 miljoen €
Milieubaten/-kosten	NVT	+91,2 miljoen €